

Domača politika.

Poraz Samostojne v Nemški Avstriji.

Nemški „Bauernbund“, t. j. liberalna kmetijska stranka v Nemški Avstriji, je pri volitvah v avstrijski državni zbor in štajerski deželni zbor grobo pogorela. V državni zbor je dobila iz štajerske samo enega poslanca. Pri volitvah v štajerski deželni zbor pa je dobila „Bauernbund“ od 66 poslancev samo 6. Skupno je dobila ta nemškoavstrijska Samostojna kmetijska stranka na štajerskem samo 27.603 glasov, dočim je dobila krščanska stranka 123.802 glasa. Na Nemškem štajerskem je ustanovil to Samostojno kričar baron Rokitsky, pri nas pa znani Mermolja. Kakor je pogorela nemška Samostojna, tako bodo pogoreli tudi slovenskoštajerski Rokitskyjevi. Zato bodo poskrbeli zavedni pristaši Slovenske kmetijske zveze!

Program Samostojne, ki ga objavlja zadnji „Kmetijski list“, je čuda kratak in enostranski. V njem ne najdemo nič o ravnopravnosti Slovencev s Hrvati in Srbi, nič o samoupravi, ničesar o izenačanju davkov, posebej se ničesar o stališču Samostojne kmetijske stranke do katoliške vere in Cerkve, do verskega pouka v šoli in do zakona. Kako pa hočejo samostojni poslanci glasovati, če pridejo v ustavotvorni zbor? Saj so samostojni popolnoma odvisni od liberalcev, ki hočejo centralizem, brezversko šolo in civilni zakon. Kakor se sliši, bodo samostojni z liberalci nastopili tudi s skupno kandidatsko listo.

Samostojno odklanjamo. Kakor smo že svojčas poročali, je priredila Samostojna z velikim hruščem shod pri Sv. Frančišku Ksaveriju v Savinjski dolini, na katerega se je pripeljal sam general Samostojne, Drogenik iz St. Jurija. Mož je pomilovanja vreden, ker je napravil dolgo pot za prazen nič. Možakar je trdno sklenil, da v svojem življenju ne bo več obiskal teh krajev. Ima popolnoma prav, mi takih in pa enakih zgagarjev ne rabimo, naj ostanejo lepo doma, kajti mi Savinjanči sami dobro vemo, katere stranke se bomo oklenili pri prihodnjih volitvah, eno pa že sedaj vemo: Samostojnežev, demokratov, socialnih demokratov in komunistov ne maramo!

„Samostojna“ barka se potaplja. „Samostojna“ je dne 10. oktobra priredila shod v Vidmu. Na ta shod je prišel kot govornik Zupevc. Mož se nam ušmili, ker je govoril popolnoma praznim stenam. Razven Zupevc je prišlo na shod par „razkrijih“ Videmčanov, da mu delajo družbo. Možakar je nekaj kvasil in otrobe vezal, da se Bogu ušmili. Se tem poslušalcem, katere je privabil, se je ves čas zdehalo. „Samostojneži“, povemo vam, da pri nas na Vidmu ne opravite ničesar, mi takih zgagarjev ne maramo, vaša barka se potaplja, miši in podgane jo že zapuščajo, toda zastava naše Slovenske kmetijske zveze pa ponosno in samozavestno vihra na naših jamborih. Dan volitev bo za naše zgagarje dan obračuna!

Samostojni ples in muzika. Vsaka politična stranka, če že zahteva njen napredni program, pleše in muzicira po izvojevani politični zmagi; naši samostojneži pa so pričeli s plesom in muziko pred volitvami. V programni točki svojega glavnega tabora na Bledu so imeli tiskani, objavljeni in tudi izvršeni ples. Na samostojnem taboru v St. Lenartu v Slov. gorici pa je vabila samostojne kmete na politični dirindaj bobneča muzika. Boj za Mrmolja-Urekovo samostojno pravdo se je začel s plesom in piskom. Za veseljem pride žalost, če se le ta pregovor ne bo udeležil po volitvah tudi nad samostojnimi plesalci in muzikanti. V sedanjih resnih časih, ko treba kmetu obrniti vsak vinar, predno ga izda, je malo čudno nekmetško, če sprejema ravno kmetška stranka med programne točke svojega političnega programa tudi ples. Nekaj čisto samostojnega pa je, da mora Samostojna dražiti politično uho svojih pristašev z — bobnom in trompeto.

Samostojci. Tukaj v Posavju sem govoril oni dan z neko žensko. Med drugim mi pravi: „Saj menda poznaš tistega Ureka iz Globokega, ki se tako žene za te „samostojce“, ker bi rad bil poslanec, pa bo menda toliko kdaj kot jaz.“ — „Seveda ga poznam“, sem odvrnil; „pa zakaj se reče tem ljudem samostojci, kaj mislite? Saj menda ne stojijo samo na eni nogi!“ — „Tisto ne“, mi odgovori žena. „Zato so samostojci, ker samo stojijo, ne delajo pa nič.“ — Mislim, da je imela prav.

G. Ureku, ki ponuja 10.000 K onemu, ki mu dokaže, da se je izjavil proti samoupravi, svetujemo še enkrat, da si prečita „Jugoslavijo“ z dne 9. dec. 1919 in hrvaški „Obzor“ z dne 26. nov. 1919. Oba lista sta pisana v naprednem duhu, kakor Urekov „Kmetijski list“, oba lista pišeta o shodu Samostojne v Ljubljani dne 23. novembra 1919 zelo prijazno in oba lista poročata, da je Urek na tem shodu obsojal stranke, ki hočejo upostaviti samoupravne pokrajine. 10.000 K pa pustimo g. Ureku, da jih porabi za svoje shode, sicer je še v nevarnosti, da kot kandidat propada.

Tedenske novice.

Umrl duhovniki naše škofije. Smrt kruto razsaja v vrstah duhovništva naše škofije. V zadnjih dneh so umrli sledeči duhovniki: C. g. Andrej Fe-

konja, vpokojeni župnik v Soštanju, Jakob Ožgerl, župnik pri Sv. Andražu v Slov. gor., Jakob Korošak duhovnik v pokoju v Ločah in p. Norbert Povoden, župni upravitelj in gvardijan minoritski v Ptuj. Svetila jim večna luč!

Za vinčarje in po toči poškodovane sta pretoklo sredo intervenirala spet osebno poslance Fr. Pišek in J. Vesenjak pri ministru prehrane in obnove zemlje Jožicu. Naglašala sta v teku razprave z ministrom hudo bedo in pomanjkanje naših imenovanih ljudi in zahtevala olajšave v prehrani ter dobavi koruze, žita in pšenice. Minister za prehrano je obljubil, da bo potem pokrajinske vlade v Ljubljani in okraj, glavarstev, posebno onih v Ptuj in Mariboru ter Ljutomeru skrbel za olajšave v prehrani vinčarjev in revnejših slojev sploh. Glede po toči prizadetih pa je rekel, da je odredilo finančno ministrstvo na podlagi memoranduma, ki so ga svoj čas izročili Vesenjaku, Pišek in Hohnjec ter na podlagi uradnih poročil bivšega poverjenika Remeca posebej izdatne olajšave pri davkih za bodoče leto.

Orliški telovadni tečaj v Mariboru. V dneh 31. oktobra, 1. in 2. novembra, se vrši v Mariboru tridnevni telovadni tečaj za Orlice. Vadle se bodo najnovejše proste vaje. Na ta tečaj naj pošljejo vsi krožki v bližnji in daljši okolici Maribora po dve članici, da se izurijo v novih vajah. Zeleti bi bilo, da pošljejo tudi dotični kraji, kjer se nimajo telovadnega odseka, dekleta na tečaj, da čim prej ustanovijo nove odseke. Prijave o številu udeleženk se naj takoj pošljejo Orliškemu odseku v Mariboru, Strossmayerjeva ulica 15, da se jim pravočasno preskrbi stanovanje in hrano.

Požrtvovalne mladenke. Na dekliškem taboru pri Sv. Petru nižje Maribora so nabrale požrtvovalne mladenke za volilni sklad naše Kmetijske zveze lep znesek 210.90 K. Posnemanja vredna požrtvovalnost naših mladenk!

Smrt vzorne mladenke. V Framu je ugrabila kruta smrt mladenko Miciko Veber, staro še le 24 let. Rajnka je bila vzor-mladenka v pravem pomenu besede. Po smrti njene drage matere je bila za rodbino Veberjevo preskrbna druga mamica. Ker ji je svetovna vojna odgnala vse bratce v vojake, je slonela vse breme gospodarstva takorekoč na njenih ramah, radi česar si je v napornem delu nakopala kal bolezni. Njena plemenita duša je v nedeljo ponoči odplavala nad zvezde, njeno blago srce je pa bilo izročeno v naročje matere zemlje. Vzor-mladenki svetila večna luč!

Zvišanje železniških tarifov v Avstriji. „Allgemeiner Tarifanzeiger“ poroča, da se bodo v Avstriji tarife, ki so bile zvišane še le zadnji čas, s 1. dec. letos ponovno zvišale, ker se drugače ni mogoče oginiti deficitu 1400 milijonov K na državnih železnicah Avstrije.

Pripadnikom I. 1899. Svoječasno so listi prinesli vest, glasom katere je vojno ministrstvo odredilo, da se ima pripadnikom I. 1899, ki so služili po preobratu v narodni vojski, vračunati tedaj odslužena doba. Ker smo dobili razna tozadevna vprašanja in smo se tudi informirali pri vojaški oblasti, pojasnjujemo, da se pripadnikom omenjenega letnika ne vračuna doba, prebita v ujetništvu; za slučaj, da izide naknadno kakšna tozadevna naredba, objavimo isto v najkrajšem času.

Proti komunistom in socialnim demokratom so nedavno izdali holandski škofje pastirski list. Pred dobrim tednom pa so izdali švicarski škofje skupen pastirski list, v katerem svarijo pred brezverskim socializmom in prepovedujejo prejem svetih zakramentov vsem, ki vedoma pripadajo, agitirajo za socialno-demokratsko in komunistično stranko in naročajo njene časnike.

O ruskih komunistih, boljševikih, je izjavil Rus Martov, da ruske stranke odločno obsojajo komunistično strahovlado v Moskvi. Mnogo delavcev iz Rusije je padlo kot žrtev moskovskih boljševikov. Po treh letih krvave revolucije rusko ljudstvo umira od lakote.

„Glasnik najsv. Sre“, edini nabožni list, ki izhaja na Slovenskem štajerskem, v lavantinski škofiji, edini slovenski list, ki ima v načrtu prepoved našega naroda s pomočjo izrednega češčenja presv. Srca, siopa z letom 1920 v svoje 20. leto. Naj li vsahne in naj preneha? Ali naj ostane in revno životari dalje? Ali naj se celo poživí in razvije, primerno vzvišenemu namenu? Vsi, ki se zanj zanimajo, zlasti p. n. č. gg. duhovniki, se ujudno vabijo, da se udeležijo dne 28. oktobra (četrtak) ob desetih dopoldne v Cirilovi tiskarni sestanka, da se pomenimo o pretekli in bodoči usodi tega lista! Kdor ne more priti, naj se pismeno izjavi!

Gospodarstvo.

Trošarine prosto kuhanje žganja.

Listi so prinesli vest, da se počenši od 20. septembra v Sloveniji in ostalih novoosvobojenih pokrajinah ne bo več plačevala trošarina od tistega žganja, ki se bo kuhalo iz lastnih pridelkov in v lastno uporabo. Te ugodnosti pa ne bodo uživali razni lastniki žganjaren, ki razentega trgujejo z žganjem in drugimi alkoholnimi tekočinami.

V pojasnilo hočemo navesti določbo, ki pravi: 1. Doba 24 ur je dovoljena le tistemu kuhati žganje, katerega žgalni kotel drži 80 litrov ali manj; to pa le tedaj, ako se kuha žganje iz koščičastega sadja (izvzemši trnolice); kraiko povedano: ako v hiši ni več kakor pet članov družine, in ako se kuha vino,

vinske drože, vinski ali sadni most, grozdje ali medica, vse to v kotlu, ki drži k večjemu 80 litrov, je to kuhanje žganja trošarine ali davka prosto.

Kdor bi kuhal žganje iz drnuli, trnolice, šipkovi jagod, jabolk, hrušek in ostalega pečkastega sadja, jagod, malin, robidnic itd. ter korenin in nestisnjenih vinskih tropin, zamore to storiti v še enkrat tako dolgi dobi, t. j. 48 ur. Za kuhanje žganja iz stisnjenega pečkastega sadja (tropin) se določi trikrat tako dolga doba, torej trikrat 24 je 72 ur. Za kotle, ki držijo več kakor 80 litrov se določi razmera krajša doba.

Članom rodbine oziroma družine so pristevati le oni rodbinski člani in posli, ki so dovršili 12 let, to in so dotični hiši na hrani in stanovanju.

Za trošarine prosto kuhanje žganja si mora vsakdo preskrbeti dva izvoda prijavnega in preglednega lista, katerega je treba v rubrikah 1 do 8 pravilno izpolniti; v rubriki 9 pa mora občinski predstojnik potrditi resničnost navedenih podatkov ter pripomniti, da ni proti dovolitvi trošarine prostega kuhanja nikakih zadržkov. Z obema polama se je prijaviti pri pristojnem oddelku finančne straže, kjer se mu bo določila doba trošarine prostega kuhanja.

Kuhati se mora, ako je to odobreno, nepretrgoma po dnevu in noči in brezpogojno samo v določeni čas. Kuhati se sme samo v prijavljenem kotlu. V hiši, kjer se žganje kuha, se ne sme nahajati nobena druga žgalna priprava in nobena zaloga lujo alkoholne tekočine.

Kdor bi hotel prodati gotovi del žganja, katerega je kuhal trošarine prosto za domačo potrebo, mora to javiti pristojnemu oddelku finančne straže ter plačati pri svojem davčnem uradu trošarino za tisti del, ki ga želi prodati. Prekuhanja (rekifikacija) trošarine prosto nakuhanega žganja ni prepovedano, a se mora istotako javiti oddelku finančne straže.

Dosedaj v Sloveniji veljavni predpisi o davku prostem kuhanju žganja stopijo iz veljave. Pred 20. septembrom izdana dovoljenja za davka prosto žganjekuho torej niso več veljavna, in se izdajo od tega dneva naprej dovoljenja edinole po določbah nove naredb.

Opozarjamo svoje čitatelje, da so v novi naredbi predvidene visoke denarne globe za tiste, ki bi jo kršili; vsled tega se naj natančno ravna po izdanih predpisih.

Tiskovine naj naročijo županstva skupno pri go spodarskem uradu delegacije ministrstva financ v Ljubljani. Cena I poli (dva lista) znaša 1 K. To radi tega, ker jih morajo prijavniki prinesiti deloma izpolnjene in potrjene od občinskega urada k oddelkom finančne straže.

Pazimo na letošnja vina! Letošnja braiva se je izvršila večinoma v izredno toplem vremenu. Toplo-mer je kazal v času od 20. do 30. septembra okrog 20–25 stopinj C. Zato je vino že vrelo takorekoč „v puti“. Kdor je bral dva dni na eno prešo, bo potrdil dejstvo, da je prejšnji dan nabrano grozdje zavrelo v košu. Zato bo letošnje vino tudi hitro odvrelo, ker so dani vsi pogoji. Treba bo, da se vino takoj po končanem burnem vretju dopolni in da pazimo, da ne pride preveč z zrakom v dotiko. Izkušnja in raziskavanja namreč kažejo, da so v takih slučajih tudi kislovne bakterije v moči in da začnejo takoj po vretju razkrajati alkohol, posebno kjer ni na razpolago potrebnih priprav za vrenje mosta. S pravilnim dopolnjevanjem se bomo tudi obvarovali pred „visoko barvo“ vina. Leta 1917 je most kazal iste stopnje stadjorja, toda brali smo dokaj pozneje in pri dokaj nižji toploti. Letos bo tudi glede pretoka drugi „termin“, kakor navadno.

Vinske cene rastejo od tedna do tedna. Pod 16 K se že težko kupi; za dobra in pozno brana vina se plačuje že do 20 K; za sorte pa celo do 24 kron. Vzrok tem vinskim cenam so: ogromni pridelovalni stroški za blago, prazne kleti, pičla braiva, izvrstna kakovost.

Svinjski sejm v Mariboru. Na svinjski sejm v Mariboru je bilo prignanih 270 svinj. Kupčija je bila živahna. Za 1 kg žive teže so plačevali po 26 do 30 K. Večina prodanih ščetinarjev je bila odpeljana v Gornjo Dravsko dolino in na Pohorje.

Razstava kur iz mariborskega okraja. Opozarjamo še enkrat na to prireditev, ki bo združena s prodavanji strokovnjakov. Otvorila se bo razstava na Gambrirovem vrtu (Gledališka ulica) v soboto 23. t. m. dopoldne ob 10. uri, predavanja pa bodo: 1. po otvoritvi, 2. isti dan ob 14. uri, 3. v nedeljo dopoldne ob 10. uri in 4. isti dan ob 14. uri. Po tem predavanju se bodo za najlepše živali razdelile premije in se razstava zaključila. Vstop je brezplačen. Povabljen je vsak zlasti ženstvo in mladina, Udem Kmetijske podružnice pa je dolžnost, prikazati se na razstavi.

Središče. Pri nas in v okolici vlada razburjenje radi jaje. Trgovci so dosedaj kupovali jajca po K 3.50 do 3.80, kar čez noč pa je cena vsled odredbe okrajnega glavarstva in kakor pravilo, na „anzejco“ bollenskega nadučitelja Muzeka, padla na 1.80 K. Trgovci se nevoljni, ker ljudje nočejo dati jaje po tej ceni, ubogo ljudstvo pa trpi, ker ne more jaje prodati po primerni ceni.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Zalcu je opaziti splošno naraščanje hmeljskih cen. Za tuj hmelj plačujejo po 4000 K za 50 kg, za češki hmelj pa 4600 K. Vsa znamenja kažejo, da bi bilo opasno se prenatagiti s prodajo hmelja.

Poljedelske stroje raznih vrst, kot: vitle, mlatilnice, žitne čistilne mline, sadne in grozdne mline, sfiskalnice, plugi, reporeznice itd. ima v zalogi Iv. Hajny, Maribor, Aleksandrova cesta 45. Več o tem v inseratnem delu lista.